

Prekentekest: Joh 3,26-30

²⁶ De gikk til Johannes og sa til ham: «Rabbi, han som var sammen med deg på den andre siden av Jordan, og som du vitnet om, han døper nå, og alle går til ham.» ²⁷ Johannes svarte: «Et menneske kan ikke få noe uten at det blir gitt ham fra himmelen. ²⁸ Dere er selv mine vitner på at jeg sa: Jeg er ikke Den salvede, men jeg er sendt i forveien for ham. ²⁹ Den som har bruden, han er brudgom. Men brudgommens venn som står og hører på ham, gleder seg stort over å høre brudgommens stemme. Denne gleden er nå blitt min, helt og fullt. ³⁰ Han skal vokse, jeg skal avta.

Slik lyder det hellige evangelium.

Denne søndagen sammenfaller med Skaperverkets dag hos oss. Bibelteksten vi nå har hørt er om døperen Johannes. Det er en tekst som er satt opp for 2. søndag i treenighetstiden, altså i dag. Spørsmålet er om det er noen kobling mellom denne søndagens prekentekest og Skaperverkets dag som tema. Teksten kan synes å gå i en annen retning, men jeg mener det er en slags forbindelse. I tidligere prekener på Skaperverkets dag, har jeg pekt på gudsfrykt med nøysomhet som en farbar vei. (1Tim 6,6) Det minner i alle fall meg om at jeg eier i overkant mye, og særlig merkes det når vi skal flytte. Så vet vi at nettopp døperen Johannes var i særklasse nøysom. Det sies han eide en kappe av kamelhår og et lærbelte, og det var kanskje alt, og han levde av gresshopper og villhonning. (Matt 3,4) Få, om noen, kan matche døperen Johannes i nøysomhet. Hans liv var preget av hans oppdrag og livsgjærning, og hans enkle liv var en frukt av dette.

En norsk forfatter som på en mesterlig måte har satt det enkle livet i nøysomhet på dagsordenen er prestesønnen Gabriel Skott. I romanen Kilden om fiskeren Markus, skriver forfatteren: «Et menneske kan sitte i overflod og ha hver en ting det ønsker i verden – det kjenner ofte mindre til lykken enn det som akkurat slår sig igjennom og må øve forsagelse hver en dag. Lykken den er en sinnets evne som langtfra er like stor hos enhver, om alle enn har den samme rett. Titt er også evnen forskuslet, sinnet har tatt ubotelig skade og kan ikke fostre den lenger. Det søkes i stedet tilfredshet i midlet, da målet for lengst er gått ut av dets bevissthet.» (Kilden utg. 1984 s.36-37)

Så konkluderer forfatter: «For nøysomhet er lykkens vugge, den nøysomme har det oplatte sinn, den dype muld og det klare øie som likesom gjenspeiler allnaturen og opptar i sig alt vakkert og godt uten å spørre om verd eller rang.»

Fiskeren Markus var langt nede på den sosiale rangstigen, men hans liv i gudsfrykt med nøysomhet, tett på naturen, viste seg å være det gode livet. Hans øyne var langt mer åpne for Guds storhet og skaperverkets gave enn de velsituerte, og det fylte ham med takknemlighet og glede.

Så til døperen Johannes. Han var kjent for sitt nøysomme liv. Han hadde også evnen til å se Guds storhet i det enkle. Som et bindeledd mellom den gamle

tiden og den nye, kalte han mennesker til omvendelse bort fra alt som var til hinder for i livet i Gud. De som oppsøkte døperen måtte bære frukt i sitt liv som svarte til deres omvendelse, og de spurte om hva de skulle gjøre. Døperen svarte: «Den som har to kjortler, skal dele med den som ikke har noen, og den som har mat, skal gjøre det samme.» Og han advarte mot pengegriskhet og mot å gjøre urett.

Jødene på denne tiden visste, for de hadde lest det hos profeten Malaki, at Gud en dag skulle sende profeten Elia før Herrens dag kommer. (Mal 4,5) Jødene hadde en stor forventning til at tiden nå nærmet seg da profeten skulle stå fram. Profeten skulle forkynne at folket måtte vende om. Det var et endetidstegn.

Så kom denne Johannes. Nå stod han fram i ødemarken. Han talte med profetisk autoritet. Og som den siste i en lang rekke av gammeltestamentlige profeter, pekte døperen mot Messias, frelserkongen. Også Jesus bekreftet at døperen Johannes var den Elia, den profeten folket ventet. (Matt 11,14) Og Johannes var kjendispredikant.

Det hadde vært en stadig strøm ut i ødemarken, ut for å høre døperen. Plutselig hadde den største strømmen begynt å gå forbi. Nå gikk alle til Jesus. Selv stod døperen tilbake sammen med noen ganske få lojale disipler som så ut som levende spørsmålstegn. De hadde vel tenkt at de var på det vinnende laget, at de støttet han som hadde framtida foran seg, men nå tapte han terreng. Men døperen tok det hele med fatning. Han så at hans gjerning var fullført. Han hadde gjort det han kom for å gjøre. Folket var forberedt på Messias. Nå var tiden inne for å gå et steg til siden og slippe Jesus fram.

Døperen sa: «Den som har bruden, han er brudgom. Men brudgommens venn som står og hører på ham, gleder seg stort over å høre brudgommens stemme.» Slik vi må forstå dette bildet, var døperen å likne med en forlover i et bryllup. Alle som hørte på visste straks hva han mente.

For i det jødiske samfunnet var det ofte slik når noen skulle gifte seg. Brudgommen fridde ikke selv, men han sendte i stedet en venn med spørsmål til hun han ville gifte seg med. Hvis hun svarte ja så skulle brudgommens venn hente bruden til brudgommen. Det var et ærefult oppdrag. Selv skulle brudgommens venn tre til side og glede seg over at brud og brudgom hadde fått hverandre i ekteskapet. Slik var forloverens oppgave.

Hos oss har også forloverne en tilbaketrukket rolle i forhold til brudeparet. Det ville jo ikke ta seg ut om forloverne stjal hele oppmerksomheten, eller enda verre, om brudgommens forlover stjal bruden. På bryllupsdagen står brud og brudgom i sentrum, og slik må det være.

Døperen Johannes står fram som den siste i rekken av de gamle profeter i overgangen til en ny tid. Han står så å si på det arket som er mellom Det gamle testamente og Det nye. Bak seg har han den tjukke boka. Foran seg ser han

Jesus komme og en ny tid. Døperen visste at forholdet mellom brud og brudgom ble brukt som et bilde for å vise Guds forhold til folket sitt. Gud har fortalt en kjærlighetsfortelling, der menigheten er bruden og Herren selv er brudgom.

Hos profeten Jeremia omtales forlovelsestiden som tiden da folket vandret gjennom ørkenen etter utgangen av Egypt, og Herren Gud sier til sitt folk gjennom profeten: «Jeg husker din ungdoms troskap, din kjærlighet som brud, da du fulgte meg i ørkenen.» Jer 2,2. Også hos profeten Hosea bruker Gud gripende bilder om forlovelse og parforhold for å si noe om sitt forhold til sin kjære menighet. «Jeg vil binde meg til deg for alltid. Jeg vil binde meg til deg i rettferd og rett, i kjærlighet og barmhjertighet. Jeg vil binde meg til deg i troskap, og du skal kjenne Herren.» Hos 2,19f.

Døperen Johannes står der i overgangen til en ny tid. Han har hentet bruden, og nå peker han på brudgommen. Det er som han roper ut til flokken sin, – han som står på den andre bredden av Jordan er dere forlovet med, han heter Jesus! I Bibelen brukes bruden som betegnelse på menigheten. Det brukes aldri i den forstand om den enkelte kristne. I Det nye testamente er det Jesus som trer fram som brudgom, og kirken er bruden.

Paulus bruker forholdet mellom Jesus som brudgom og kirken som brud når han skal si noe om mann og kvinne i ekteskapet. (Ef 5,22f) I 2Kor 11 skriver han: «Jeg har lovet dere bort til Kristus, og bare til ham, for å føre dere til ham som en ren jomfru.» 2 Kor 11,2. Slik vi forstår det, varer forlovelsen fram til Jesus kommer igjen. Bryllupet er i himmelen. Da samles den frelste skare til en gedigen fest og et veldig bryllupsmåltid. Det står skrevet: «Fra øst og vest og fra nord og sør skal mennesker komme og sitte til bords i Guds rike.» Luk 13,29.

Som alltid i en forlovelsestid er det viktig med troskap. Menigheten, som er bruden, skal holde seg ren og trofast gjennom tiden som gjenstår til Jesus kommer igjen. Trusselen i gammeltestamentlig tid var fremfor alt avgudsdyrkelse. I vår tid er en vel så stor trussel kjærlighet til denne verdens goder og trender, og manglende kjærlighet til Gud. Jesus ser en sammenheng i dette når han sier: «Den som kjenner mine bud og holder dem, han er det som elsker meg.» Joh 14,21.

Bruden er som sagt kirken eller menigheten, men Jesus snakker også om den enkelte kristne når han i liknelsen om kongesønnens bryllup viser til at den som ikke er kledd i bryllupsklær på den avgjørende dagen havner utenfor festen og gleden. (Matt 22,11-14.) Slik understrekes alvoret i at det på den siste dagen vil komme til syne et skille mellom dem som tilhører Jesu sanne kirke og dem som er utenfor. Avgjørelsen hører livet på jorden til, men i himmelen innstiftes et evig, ubrytelig ekteskap mellom Jesus og menigheten.

Hvordan forholder vi oss til dette? Jesus kommer oss i møte i bibelordet når det tas imot i tro og liv, i nattverden når hans nåde gis i brød og vin, og Jesus åpnet Guds himmel på vid vegg for barnet som er døpt her i dag. Jesus møter oss som

Frelser. Han vet at ingen av oss kan nå Guds himmel uten at han får komme inn i våre liv som Herre og Gud. Jesus gir framtid, glede og håp.

Var det så noen sammenheng mellom Skaperverkets dag og teksten for 2. søndag i treenighetstiden? Jeg tenker vi møter det i den nevnte Skotts roman Kilden. Fiskeren Markus, som av noen ble regnet som enfoldig, opplevde Guds skaperverk rundt seg hver dag og hver stund, han levde i det og gav Gud ære. Et menneske kommer til verden, det vandrer rundt i en ham av støv, det lever og spreller, og strir en tid. Markus kjenner kilden spire inne i seg. Når tiden er slutt er han i trygg visshet om at Gud vil ta ham til seg i himmelens paradisi. I et enkelt liv forenes tro og tillit til sin Skaper og Frelser.

I dag er dette siste preken i min tjeneste som sokneprest i Heskestad og Lund menigheter. Å være kalt av Gud og kirken til preketjeneste handler om, i likhet med døperen Johannes, å selv tre til side og peke på Jesus. Så har det til tider blåst sterkt i vår kirke, og mange har slått ring om kirkens opprinnelige lære. Noen har også gjort andre valg. Den som er lokal hyrde kjenner på et stort ansvar for hvor flokken tar veien, og det fyller i alle fall meg med ydmykhet nå som min gjerning tar slutt. Måtte bruden være tro mot sin brudgom, han som på Bibelens siste ark har sendt sin invitasjon:

«Jeg er Davids rotskudd og ætt, den klare morgenstjernen. Ånden og bruden sier: 'Kom!' Og den som hører det, skal si: 'Kom!' Den som tørster, skal komme, og den som vil, skal få livets vann som gave.» Åp 22,17.

Kilden til livet i Gud er ene og alene Jesus. Han skal vokse. Jeg skal avta.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet.